

no nouo quasi spiritalibus preceptis facilius discernuntur quod conueniat. vñ sequitur. Alioquin rumpit vinum nouum vires ipsi effunduntur: vires percunt. Et ut aut noui vires cum post alacritatem accepto desiderio consolationis eius. oratio et sperando innotabunt. vnde sequitur. Sed nouum vinum in vires novos mittendum est: et vtraque preseruantur. **BE.** Cuius siquidem vitis reficimur: veste autem foris tegimur. Uelut ergo sunt bona opera que foris agimus. quibus coram hominibus lucemus: vinum seruorum fidei spei et charitatis. **Aliter.** Veteres vires sunt scribe et pharisaei: nouus panis: et nouum vinum precepta euangelii. **GRE.** niferus. Vinum. n. s. nouo elicitum. pro seruo et naturali homini fumo sum est desuper naturalis agitatione a se materiale immunditie. Tale vinum nouum testamentum est: quod antiqui vires qui propter incredulitatem inueterati sunt: non capiunt: immo sciuntur excellere doctrina: nec non et gratiam spiritus incassum ferre faciunt. quia in malivolam animam non introibit sapientia. **BEDA.** Sed cuiusque aie nondum inuente: sed inuestigata manere preseruant: nouorum mysterioz sacramenta non sunt committenda: quia et preceptis euangelicis precepta legis miscere voluit. ut galatiae vinum nouum in vires veteres mittit. **Sequitur.** Et nemo bibens vetus statim vult nouum dicit enim veteri meliorem: quia iudeis veteris salutis ibitis: noue gratie precepta foris debent. quia maiorum traditio ibi commaculati dulcedine spiritalium verborum precepti non valebat. **CA. VI.**

Actu etiam in sabbato secundo primo cum transiret per fata vellebat discipuli eius spicas manducabant: et fricas eas manibus suis. Quidam autem pharisaeorum dicebant illis: Quid facitis quod non licet in sabbato? **Et respondens** iesus ad eos dixit. **Nec hoc legitis** quod fecit dauid: cum esurisset ipse et qui cum illo erant quia irauit in domum dei: et panes propositionis sumpsit: et manducauit: et dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus. **Et dicebat illis:** quia dominus est filius hominis etiam sabbati. **AMBRO.** Non solum comprehensione verborum: sed etiam ipso visu speciei gestum incipit hominem dominum veteris observatione legis exuere. vñ dicit. factum est autem in sabbato primo cum transiret per fata: velle. dicit eius spicas et manducabant fricas. eas manibus suis. **BE.** Non habentes enim discipuli spatium manducandi propter multitudinem turbarum esuriebant: ut homines: sed vellent spicas in ediam conso labantur: quod est indicium austerioris vite: non preparatas escas: sed simplices querere cibos. **THEO.** Dicit autem in sabbato secundo primo. quia iudei omne festiuitatem sabbatum nuncupabant: requies enim dicitur sabbatum. **Dulcoriens** ergo coniungebat in pasce festiuitas: et vocabant pasce festum. propter sabbatum. deinde principale sabbatum secundum primum dicebat: quod secundum ex quo a precedenti dicit festiuitate. **CIRYL.** Duplex enim erat festum: et principalis festiuitas et antea solennitas sabbati. **ISIDO.** Uel dicit secundo primo. quia secundum erat pascha: primum autem azimorum: cum immolarent enim pascha in sero: sequenti die festum azimorum celebrant. quod autem ita sit: patet ex hoc quod apostoli vellebant spicas: et manducabant in illo namque tempore spice flectunt a fructu. **EPIPHAN.** Die igitur sabbati visi sunt transientes per segetes et spicas edebant: ostendentes quoniam dissolutum est vinculum sabbati: ubi magnum aduenit sabbatum hoc est christus qui fecit nos quiescere ab opere delictorum nostrorum. **CL.** Pharisaei autem et scribe ignari sacrarum scripturarum in vnum conspirauerant ad reprehendendum christi discipulos. vnde sequitur. Quidam autem pharisaeorum dice. il. Quid facis quod non licet in sabbato. Dic mihi tu cum in sabbato tibi mensa preponitur: nonne spargis panem.

Quid igitur alios reprehendis? **BEDA.** Alii vero dicunt ipsi domino hec fuisse obiecta: sed a diuersis: et ipsi domino: et discipulis potuerunt obijci: et cuiusque obiectum ad ipsius maxime respicit. **AMBRO.** Dominus autem defensores legis arguit nescire que legis sunt: exemplum inducens dauid vnde sequitur. **Et respondens** iesus ad eos di. **Nec hoc legitis** quod fecit dauid: et qui cum eo erat. **CIRYL.** Quasi. d. Cum expresse dicat lex moysi: **Iudicate** iustum iudicium: nec considerabis personam in iudicio qualiter increpatis discipulos qui vsque in hodiernum diem extollitis dauid ut sanctum et prophetam: cum moysi preceptum non seruauerit. **CIRYL.** Et attende quod quandoque domino fit sermo pro seruis id est discipulis: seruos ducit in medium. s. dauid et sacerdotes. quoniam pro se introducit patrem sicut ibi. **Pater meus** vsque in opere ratur: et ego operor. **THEO.** Aliter autem respicit cum subditur. **Et dicebat illis.** quia dominus est filius hominis et sabbati. q. d. **Ego** sum dominus sabbati tanquam dispositio: et sicut legislator potatem habeo soluere sabbatum. filius. n. hominis vocatus est christus: qui dei existens filius miraculose dignatus est filius hominis propter homines fieri et vocari. **CL.** **Marcus** autem de comuni natura hoc ipsum protulisse fatetur. dicebat. n. propter homines sabbatum factum est: non homo propter sabbatum. **Expedi** igitur potius sabbatum homini subijci quam huic colla subijcere sabbato. **AMBRO.** Non medio: cre autem mysterium hoc est. Agere enim est hic mundus agri seges in ratione humani generis fecunditas numero sa sanctorum. **Spice** agrifructus ecclesie quos operibus discutientes suis apostoli pascebantur nostro se alentes profectu: et tanquam folliculis corporum mentium fructus ad fidei lucem preclaris operum suorum miraculis eruebant. **BEDA.** Spicas enim confricant. quia in illis quos in corpus christi volunt transire: mortificant veterem hominem: cum acibus suis a terrena intentione extrahendo. **AMBRO.** Sed hoc putabat iudei sabbato non licere christum aut noue gratie munere designabat otium legis opus gratie mire in secundo primum: non primo secundum sabbatum dixit: quia sabbatum illud ex lege solutum est quod erat primum: et hoc primum factum est quod secundo constitutum est. **Sabbatum** igitur dicitur secundum iuxta numerum: primum iuxta operationis gratiam melius est enim sabbatum quo ipunitas datur: quo pena prescribitur. Hoc forte primum est. hoc in predestinatione consilij et secundum in sanctione decreti. Deinde quod dauid cum socijs fugit: hic prefiguratus in lege christus est qui cum apostolis principem mundi lateret. **Quomodo** autem ille obseruato: legis atque defensor: pascere et ipse manducauit: et dedit his qui secum erant: quos non licebat manducare nisi sacerdotibus: nisi ut per illam demonstraret figuram sacerdotalem cibum ad vnum transire populoz: siue quod omnes vite sacerdotale debemus imitari: siue quod omnes filij ecclesie sic sacerdotes sunt. vngimur. n. in sacerdotum sanctum offerentes nosmetipsos deo hostias spirituales. **Si** autem sabbatum propter homines factum est utilitas autem hominum postulabat esurientes homines qui diu fuerit tre fructus abdicatis veteris panis vitare ieiunia: non vitas lex soluitur: sed impletur. **Factum** est et in alio sabbato: ut iraret in synagoga et doceret. **Et erat ibi** homo et manus eius dextera arida. **Obseruabant** autem scribe et pharisaei: si sabbato curaret ut iueneret vñ accusaret eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat manum aridam. **Surge** et sta in medium. **Et surgens** stetit. **Ait** autem ad illos iesus. **Interrogo** vos si in sabbato bene facere: an male aiaz saluam facere an perdere. **Et circumspectis** omnibus dixit homini. **Extende** manum tuam. **Et extendit:** et restituta est manus eius. **Ipse** autem repleti sunt isipienia: et colloquebantur adinuicem quidnam facerent de iesu. **AMBRO.** hic ad alia progreditur dominus: nam

qui totum hominem saluum facere disposuerat: per singula membra currebat. unde dicitur. Factum est autem in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret.

BEDA. Sabbatis maxime curat et docet: non solum propter insinuandum spiritale sabbatum sed et propter celeberrimam populi conuentum. **CIRY.** Docebat autem reuera transcedens iellectum: et que salutis future per eum reserabatur audientibus semita deinde precedente doctrina, subito diuina ostendebat virtute. unde sequitur. Et erat ibi homo et manus eius dextera arida. **BE.** Quia vero destructione sabbati quam discipulis arguebatur: probabiliter magister excusauerat exemplo: nunc ipsum obseruando magistrum calumniari voluit. unde sequitur. Obseruabat autem scribe et pharisei si in sabbato curaret: ut scilicet si non curret crudelitatis vel ibecillitatis: si curret transgressionis vicio arguatur. unde sequitur. Ut inueniret unde accusaret eum. **CIRY.** hic. n. est mos aduersarij: pascit in se doloris morbum aliorum propter conuenientiam: et corda rimatur unde sequitur. Ipse autem sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat manum aridam: surge et sta in medio. Et surgens stetit: ut forsitan iocundaretur ad pietatem crudelis pharisei: et ipsa passio flammam mitigaret liuoris. **BE.** Preueniens autem dominus calumnia quam sibi preparabant: arguit eos qui precepta legis male interpretando et a bonis operibus sabbato estimabant serian dum: cum lex a seruili opere et a malis abstinere precipiat in sabbato. unde sequitur. Ait autem ad illos iesus: Interrogo vos: si in sabbato benefacere an male. **CIRY.** Nihil est idonea questio. nam si in sabbato benefacere: nec aliquid obstat ut laqueos a deo misericordia sequent: de finas colligere aduersus christum calumnia. Si autem non in sabbato benefacere et lex prohibet aiam salutem facere: es legis accusator. Ipsi quoque sabbati sanctionem si velim discere: ad opus pietatis introductum fuisse reperiemus. Iussit. n. in sabbato seruari: ut quiescat inquit puer tuus: et ancilla tua: bos tuus et quod libet pecus tuum. quod vero bonis miseret et ceterorum pecorum: quomodo non miseretur bonis graui morbo propter. **AM.** Lex autem in precibus forma figurauit futuro: in quibus utique malorum serie sunt non bonorum: nam in secularia opera requiescat non ociosus in boni operis actus est: in dei laudes requiescere. **AVG.** de questi. eua. Cum autem dominus corpus curauerit: sic interrogauit. Animam saluam facere an perdere. Vel quod illa miracula propter fidem faciebat: ubi salus est aie vel quod ipsa sanatio manus dextere salutem aie significabat: quod a bonis operibus cessans: arida quodammodo dexteram habere videbatur. vel aiam pro bonis posuit: sic dici solet. Tot aie ibi fuerunt. **AVG.** de co. eua. Sed potest mouere quomodo mattheus dixerit: quod ipsi interrogauerunt dominum si in sabbato curare. Deinde intelliges cogitationes eorum: ad id accusandi quodammodo: postulat in medio eum quem fuerat sanaturus: et interrogauit quod marcus et lucas eum interrogasse promittunt. Sequitur. Et circumspectis oculis. **TYTVS.** Quasi collectis oculis. quoniam incitata mente eorum ad considerationem negotij dixerat homini. Excedit manum tuam: ego tibi mado qui creauit hominem. audit autem quod lesa habebat manum: et sanus fit. unde sequitur. Et extendit et restituta est manus eius. Quos autem oportebat in miraculo stupere augere malitia. unde sequitur. Ipsi autem repleti sunt insipientia: et colloquebantur ad invicem: quod non faceret de iesu. **ORI.** Et ut narrat mattheus: Exiit et psallens: ut occideret eum. **CI.** Tenuis o pharisee operante diuine ac supna maiestate liberantem languentes: et morte portans ex liuore. **BE.** homo autem iste humani generis significat in fecunditate boni operis arefactum pro manu in primo pariete ad promissum extensa quam sanauit in occidens manus in cruce extensa: et huius manus in synagoga erat arida: quod ubi maius donum sciebat transgresso: maior subiacet culpe. **AM.** Audisti igitur verba dicentis. Excede manum tuam. Etsi ista generalisq; medicina est: et tu quod putas manum habere te sanam: caue ne auaricia vel sacrilegio co-

trahat. Excede sepius eam: ut primum iuues: ut vidue prestidium feras: eripias iniurie quem vides iuste contumelle subiacere. excede ad pauperem: qui te obsecrat. excede ad dominum pro peccatis tuis: sic manus extendit: sic sanatur. **Factum est autem: illis diebus existit in motum orare: et erat pnotas in oratione dei. Et cum dies factus esset vocauit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominauit: simonem quem cognominauit petrum: et andream fratrem eius: iacobum et iohannem filios zebedee: et bartolomeum: mattheum et thomam: iacobum alpheu: et simonem qui vocatur zelotes: et iudam iacobum: et iudam scarioth qui fuit proditor.**

GLO. Insurgens aduersarius contra christi miracula et doctrinam apostolos elegit quasi defensores vitatis et testis: quorum electio oratione premitur. unde dicitur. factus est autem illis diebus: existit in motum orare. **AM.** Noli insidiarices aperire aures: ut putes filium dei qui iustum rogare ut ipse: quod plene non possit. prout. n. auctor obediencie magister ad precepta vitatis suo nos informare exemplo. **CI.** Seruatur igitur illi que christus egit: qualiter nos doceat orationibus diuinitus insinuat: semotis. si. et secreto: nemine vidente. amota quoque mundana sollicitudine: ut sursum ad diuine speculationis iulum erigat intentio: quod designat in hoc quod semotis orabat: lesus exiens in montem. **AM.** Ubique est sol obsecrat. de. n. psallit humana vota non capit. Nec quod iterum potest capere christo: non autem ois quod orat ascendit in montem: sed qui orat a terrenis ad supiora progreditur: sed non ille quod de seculari diuitijs aut de honore sollicitus est. Des sublimis in montem ascendit quare i. eua. elio: inuenit solos in monte eum ois ascendit discipulos. Spes autem tibi christiane naturae forma prescribit quam debeas emulati: cui sequitur. Et erat pnotas in oratione dei. Quid. n. te pro salute tua facere ois: qui pro te christus in oratione pnotat. **CI.** Et surge igitur in tempore noctis. Purior est tunc ipse alit: ipse tenebre silentium nimium possit sufficere ad punctum neminem perducere. Ceterum si ipsi quoque celus in speciem punetatum stellis quasi infinitis luminibus si consideres quod qui per ois saluant: iniuriaturus: hi tunc nihil a mortuis discrepant: et ceteris quilibet ausum humanum. De omnibus sufficiunt ad animam erigendam: tunc non vixit inanis gloria: non accidit: non concitatio occupat: non sic ignis ferri sequens rubiginem velut nocturna oratio erugit peccatorum. Quod de die solis eius pnotat: refrigeratur quilibet rorem superat nocturne lachryme et contra propter valent quilibet timore: si vero predicto rore non foueatur: homo arefcit sub die. Quapropter licet non multum ois noctu: semel ois vigilando: et sufficit: ostendit quod non solum ad corpus nox pertinet: sed etiam ad animam. **AM.** Quid autem te facere conuenit eius vis aliquod officium pietatis adiuui: quando christus missurus apostolos prius orauit. Sequitur enim: Et cum dies factus esset voca. disci. su. et elegit. xij. ex ipsis: quos et apo. nominauit. Quos. f. ad propagandum auxilium salutis humane per terrarum orbem satores fidei destinauit. Simul aduerte celeste consilium: non sapientes aliquos non diuites: non nobiles: sed piscatores et publicanos quos dirigeret elegit: ne diuitijs aut potentie nobilitatis auctoritate traxisset aliquos ad suam gratiam videretur: et veritatis ratio non disputationis gratia preualeret. **CI.** **RYL.** Attende autem maximam euangeliste sedulitatem non solum dicit electos fuisse sacros apostolos: immo nominatim eos enumerat: ne quisquam audeat alios inscribere apostolorum catalogo. Simonem quem cognominauit petrum et andream fratrem eius. **BED.** Non modo primus eum cognominauit: sed longe prius cum ab andrea adducto dicitur. Tu vocaberis cephas: quod interpretatur petrus. Sed volens lucas nomina apostolorum enumerare: cui necesse

sebet petru dicere: bene uoluit inuere qd nō hoc ante
cognouisset: ita dñs cognouit eum. **EV.** Secūda ac
phatio ē iacob et iōānis. vnde sequitur: iacob et iōan
nem. abos. i. filios zebedei. qui et piscatores fuerunt. **P.**
hos at dicit: philippū et bartholomeū. philippū dicit
iōānes fuisse de bethsaida: concūe andree et petri: ipse
quoq; bartholomeū vir simplex et expro sciēte mūdane
et amaritudis. **Matheus** uero ex his qui prius census
erigebat vocatus ē. de quo subdit: **Matheus et thomas**
BEDA. Matheus cōpari suo thome in ordine: hūilita
tis ea se supponit: cū a ceteris euāgelistis platus sit. **Seq.**
tur: iacobū alpheī et simonē qui vocat zelotes. **GLO.**
quia. i. fuit de chana galilee qui iterpatur zel: qd addi
tur ad differentiā simonis petri. **Sequitur:** iudā iacobī et iu
dam scarioth qui fuit p̄dior. **AVG.** de cō. euā. In noie
iude iacobī lucas v̄i discrepare a Mattheo qui cū tha
deum appellat. **Sz** quis vñq; prohibuit duob; v̄l trib;
noib; vñū hoīem vocari? **Eligat** aut iudas p̄dior: n̄
per inuidentiā: s; per p̄uidentā. fuisse ep̄rat quidē ho
minis fragilitatē: et iō nec has p̄tes recusauit: s; m̄ritatis
būane uoluit ab ap̄lo suo tradi: ut tū a socio p̄dit: mo
derate ferat: tū et affe iudiciū p̄fisse beneficiū. **BEDA.**
Matheus aut mōs i quo ap̄los elegit: altitudine designat
iusticiā: quā instituit: et erat i ea p̄dicatur. sic et lex in mō
te data fuit. **CIRYL.** Quod si libet interpretatiōe ap̄lico
rum nomina tēre: scio qd petrus v̄i dissoluēs v̄l agno
scens: andreas decoza potētia vel respōdes: iacob aut
supplātor: dolo zis: iōānes domini grā: matheū dona
tus: philippus os magnū vel officii lāpatis: bartholo
meus filius aq; suspēditis: thomas abyss: vel gemin: et
iacobū alpheī supplātor: gressus vires: iudas confes
sor: et simon obedientia. **AVG.** de cō. euā. et tūc

**Et descendēs cū illis stetit in loco capestrū: et tur
ba discipulor; et i m̄stitudo copiosa plebis ab
iudea et hierusalē: et mariā: et tyri: et sidōis: q; ve
nerat ut audirēt et eū: et sanarent a languorib; suis.
Et q; verabant a sp̄ritib; imūdis curabantur. Et
omnis turba querebat eum tangere: quia virtus
de illo exibat: et sanabat omnes.**

CIRYL. Celeberrata ordinatiōe ap̄loz plurib; cōgre
gatis: et de regione iudeorū: nec nō a mariā tyri et sidonis
qui erat idolatre: p̄stituit eos totius orbis doctores: ut
pote qui euocaret iudeos a legis seruitute: cultores aut
omoni ab errore gentiū ad vitatis cognitionē. vnde dicit
et dicit. de mō. cū il. ite. i. lo. cam. et tur. dicit. et: et mul
tū. ple. ab oīu. et hierusalē et mariā. **BE.** Nō a p̄rio
mari galilee mariā dicit: q; h nō miraculi loco pone
tur: sed a mari magno cognouitur: in quo et tyri et si
don p̄p̄bedi poterat. de quib; sequitur: et tyri et sidonis.
Que q; ciuitates gentiū sūt: cōsulte notatiū ponit. ut qua
ta sit fama virtutis saluatoris imetur: q; externas quos
ad sanitatē doctrināq; capessendā ciuitates accersat. vñ
sequitur: Qui venerat ut audirēt eū. **THEO.** hoc ē ad
aiarū medelam ut sanarentur a languoribus suis: hoc
et ad medelam eorū corporū. **CIRYL.** postq; aut sacer
dos publicauit ap̄olos: plurima et ardua fecit mira
cula: ut qui cōueniēti iudci et gentiles: scirēt eos decoza
to eē a christo dignitate ap̄olatū: et q; ipse nō erat
sicut vnus aliorū hoīum: magis aut deus: ut verbū icar
natur. vnde sequitur. Et oīs turba querebat eū tan. q; vir d
illo exi. et sana. oēs. **Necq;** n. alienaz virtutem accipiebat
christus: sed cū naturaliter eēt deus p̄p̄ia virtutē sup in
firmos emittēs sanabat oēs. **AM.** Aduerte aut oia vili
genti: quō et cū ap̄ostolis ascendat ac descendat ad turbas
quō cū turba sequitur ad excelsa. deniq; vbi descendit in
uenit infirmos in excelsis. n. infirmi eē nō possūt. **BED.**

Raro hoc quoq; vspiam vel turbas dñm ad altiora se
qui: vel quēpiū debile inuenies in mōte curari: s; extrica
febre libidinū: accēsags sciēte luce pedetēti quēq; ad cul
men subire virtutū. Turba aut q; dñm tāgere potuit: sp̄i
ritus illius virtute sanat ut sup̄a leprosus dño tāgente
mūdat. **Tact** ergo saluatoris: op; ē salutis: quē tāgere
est fidelis et euz credere. a quo tāgi est eius munere sanari.
Et ipse eleuatis oculis discipulos suos dicebat.
Bū paupes q; vestri ē regnū dei. Bū q; nūc estis
itis: qm saturabimini. Bū q; nūc fletis. q; ridebi
tis. Bū estis cū vos oderit hoies: et cū sepaerint
vos et exprobrauerint. et eiecerint nomē vestrū tāq;
malū pp̄ filiū hois. Gaudete i illa die: et exultate.
ecce enim merces vestra multa est i celo. Scdm
hec enim faciēbant prophetis patres eorū.

CIRYL. p̄ ap̄loz ordinatiōe ad euāgelice vite no
uitate saluator suos discipulos rectificauit. **AM.** diu
nitatis at p̄mpturus oracula scipit eē sublimior: et i hūi
litate ab in oculos eleuauit. vñ dicit. Et ipse eleuatis oculis
Quid est leuare oculos nisi iterius lumē aperire. **BE.** Et
quis generaliter oibus loquat: speciali in oculos in vi
scipulos leuat. **Sequitur.** n. In discipulos suos: ut his qui
verbū sienta cordis aure p̄cipiūt: latius saporis intum
lamē apiat. **AM.** Quattuor aut tū bitudines lucas po
nit: octo v̄o mattheus. s; in istis octo ille sūt quattuor: et
in istis quattuor ille octo. **Hic.** n. quattuor velut virtutes am
plexus ē cardinales. ille in illis octo mysticum ordinem
reclinauit: sicut. n. sp̄i n̄re octaua p̄fectio ē ita octaua sū
ma virtutū ē. **Prima** aut bitudine paupertatis v̄q; euā
gelista posuit ordine. n. p̄ia est: et parēs qdā virtutū. q; q
cōtempserit secularia: ipse merebit sempiterna. **Nec** pōt
quib; meritis regni celestis adipiscit: q; mūdi cupiditatem
post se emergēdi nō hz facultatē. vñ sequitur. Dicebat: **Bū**
paupes. CI. In euāg; qdē qd ē s; mattheū brōs fieri di
xit paupes sp̄i: ut intelligam; eē paupes sp̄i hūie intellectū
modestū et quodāmo renūtiū. vñ dicit saluator: **discite**
a me: q; mitis sū et hūilis corde. **Hic** at brōs asserit pau
peres nō addito sp̄i paupes appellās diuitias cōtēnen
tes. decebat. n. ut cū p̄nūciaturi eēt saluiferi euāgelij
dogma: mētē nō gereret cupidā: s; p̄mptū affectū hērent
erga maiora. **BA.** Nō aut oīs quē paup̄tas p̄mit būs est
s; q; christi p̄ceptū mūdantis p̄uulerit opib;. **Plures** enī
paupes sūt in substantia: auarissimi tū fm affectū quos nō
soluat paup̄tas: sed affectus dānat. **Tubū.** n. inuolūtarioz
hūificabile ē: eo q; oīs v̄tus libero designat arbitrio. **Be**
atus ē paup. q̄si xpi discipul; q; p nobis paup̄tatē susti
nuit. nā ipse dñs q̄libet op; implet. qd ad bitudine dū
cit se p̄bēs exēplar discipulis. **EV.** Sed cū celeste regnū
in m̄ltis gradibus bonoz cōsideret. p̄mus grad; scāden
tium ē eoz q; diuino intuitu colūt p̄ uptatē: tales aut fecit
eos q; p̄rio facti sūt eius discipuli. **Ob** hoc in eoz p̄sona
dicit. **Quia** v̄m ē regnū dei. quasi dēmonstratue hoc p̄se
rens ad p̄ntes ad quos et oculos eleuauit. **CIRYL.** Post
q; igit inaduauit paup̄tatē colere: ea que sequuntur topiā
coronat honoribus. **Contigit** aut paup̄tatē colētes ne
cessarium incurrere defectum: et vix acquirere victuz
secirco non sinit discipulos pusillanimes super hoc fie
ri dicē. **Beati** qui nunc estis. **BEDA.** id est beati qui
castigatis corpus vestrū: et seruituti subiicitis qui i fame
et siti verbo operā dātis. q; celestis nūc gaudioz hēbi
et is vberitate p̄frui. **GRE.** nisen? **Alit** aut sic fm sensibi
lein. eēcā diuersificat p̄cipantiū appetit; ad comestibi
lium sp̄es: sic et in cibo aicab his qdē opinabile ab his
aut appetit qd naturalr ē bonū. vñ h fm mattheū beati
ficant: q; iusticiā loco cibi et potus reputat: nō inq; p̄ticu
lare: sed v̄lez v̄tutē quā qui elurit beatificandum dicit.

BED. Apertissime nos instruens nūq̃ nos satis iustos
 ciuare debere: s3 quodiani iusticie semp amare pfe-
 ctur: ad cui pfecta saturitate nō i hoc seculo sed in futuro
 possum puenire p salmista oñdit dices: Satiabor cum
 manifestabit glia tua. vnde sequitur: Quia saturabimini
 GR. E nisenius Audis. n. iusticie desideratorū copiam
 spodet. Nihil. n. eozū q̃ fm voluptatē i vita grunt. sicut
 inquirentes. Solum aut vtiutis studiū subseqt pmiū qd
 indeficiēs gaudiū iserit aie. CIRYL. Consequitur aut
 inopiā nō solū defectū rerū ad defectiōes facientium:
 s3 et deplū vult p p meliciā. vñ sequit: Bū q̃ nūc fieri
 Beificat fctes nō eos q̃ simplr ab oculis lachrymas
 emittūt. Loc. n. est hoc tā fidelib q̃ infidelib s3 qd tritū
 accidat. Magis aut illos beatos asserit: q̃ leuē vitam: 7 i
 plicitā carnalib voluptatib deditā vitā refutantes deli-
 tias 7 pene lachrymātes pp odiū mūdanoz. CHRY.
 Magnū qd vō fm deū tritū ē: 7 ipetrat ei pñam i sa-
 lucem. vñ paul cū nō hēt suos defectus flere: p alienis
 lugebat. tal luct ē alacritatis mā. vñ seqt: Quia ridebi-
 tis. Eten si nihil plūm his p qd flem: in pficim nō
 bismetipfis. nā qui sic aliena desier mltomagis non pteri-
 bit inflebilī sua delicta. Magis aut nec facile labeti sce-
 lus: nō dissoluamur i hac breui vitā: ne suspitem in iūni-
 ta. Nō gramus delicias q̃ qbus manat luct 7 dolo: ni-
 mi: s3 tritemur tristitia q̃ germinat veniā. Est et oñz lepi-
 us repire lugentē: ridentē neq̃. BASI. Promittit aut
 flēibus rīlū: nō qdē emittū p mandibulas sonū: sed me-
 ram 7 ipmixtā culibz tristitie alacritatē. BE. Qui ergo
 pp diuitias bēditans chūstī pp panē vitē eterne: ppier
 spē celestis gaudiōz: fiet: e. urie: paupiatēq̃ pati deide-
 rat beat ē. Multo aut beatior q̃ has vitas iter aduer-
 sa seruare nō trepidat. vñ seqtur: Beati eri. cū vos ode-
 hoies. 7. n. hoies odiāt corde nephādo: dilectum cor-
 chūsto ledere nequeūt. Sequit: Et cū separa. vos. sepa-
 rent 7 a synagoga expellūt: chūstī iuenit 7 pfirmat. Seq-
 tur: Et exprob: auerit. exprobrent nomē crucifiri. Ipse
 cōmōrtos sibi cōsultat: 7 cōsedere facit ē celestib
 Seqtur: Et ciecc. nō. veltū tāq̃ malū. vbi nomē chūstia
 norū significat quo a gētilibus iudeisq̃ sepissime q̃tum
 ad ipsos mēore abasā 7 ab hoibus est abiectum: nulla
 exnie cā odg: nisi pp filiū hois qui. f. credētes nomē chū-
 sti: suū cognomē facere voluerūt. Docet ergo cōfab ho-
 bus insectandos: s3 vltia hoies eē beandos. vñ sequitur
 Bau. i. l. die 7 exul. cc. n. mer. vñ. m. cit i celo. CHRY.
 Multū 7 paucū mēsurat dignitate pferentis. Queram
 igitur qd multā pmissit mercedē: siquidē ppheta vñ ap̃s
 velut hō paucū eē multū exultant: nūc aut oñs q̃ possi-
 det penes thēsauros: opes q̃ quēlibz intellectu trāscen-
 dunt multā pollicet ē mercedē. BASI. Rursus magnū
 aliqñ absolutā bz itentionē: sic magnū est celū 7 magna
 est terra: aliqñ vō ad aliqñ bz relationē: vt magn equ
 7 hōs in cōpatione suū: sic arbitro: multā fore merce-
 dez repōita patiētib obprobria pp chūstū: nō tanq̃ cō-
 parata ad ea q̃ penes nos sūt: s3 in se multā exñtē 7 tanq̃
 a deo donatā. DAMA. Illa ē q̃ mēsurari vel numeri
 ri pñt: terminatē igerunt. qd aut ex qdā excellentia oēm
 trāscendūt mēsurā 7 numerū: ideterminate dē magnū
 7 multū: puta qñ dicitur multam eē dei misericordiā.
 EVSE. Deinde muniēs discipulos ad pugā aduersarioz
 qua passuri erāt p totū orbe pēdicātes subdit: Ecom h
 enī facie. p. pa. coz. AMBR. Quia pphē ai iudei vsq̃
 ad mortē corpōis pēfecuti sūt. BED. Quia vera vice
 tes solēt psecutionē pati: nec tame iō pphēte antiq timo-
 re psecutiōis a vitatis pēdicatiōe defecerūt. EVSE. Hoc
 aut dicebat muniēs discipulos ad pugā aduersarioz
 pēdicātes p totū orbe. AMBR. In hoc ergo dicit: Bū
 paupes. hēs tēpantiā q̃ te a pctō abstinet: seculū calcāt: il-
 leceb: oīa nō grūt. Bū q̃ esuritis. hēs iusticiā q̃ n. esurit:
 esuriēti pparit: ppariēdo lagit: largiēdo sit iust: qz iusti

cia eius manet in eternū. Bū q̃ nūc fletis. hēs prudētiā
 cui? ē flere quotidiana: 7 ea que eterna sūt q̃rere. Beat
 eritis cū vos oderit hoies. hēs fortitudinē: s3 ea que nō
 odiū meret ex crimie: s3 pfectionē patiāt ex fide. Sicut
 ad passiōis peruenit coronā: si gram hoībz negligas: di-
 uina seqris. ergo tēpantiā cordis bz munditiā: iusticiā
 misericordiā: pacē prudētiā: māsuetudinē fortitudinē. Co-
 nere sibi sūt 7 cōcatenatē virtutes: vt qui vnā bz: ples
 bre videat. 7 sanctis vna ppetit virtus: s3 eius que fuerit
 vberior vberit ē pmiū. Quata hospitalitas i abraā: quā
 hūilitas: s3 qz fide pñt: fidei p ceteris meritis pncip aut.
 Ergo vnicuiq̃ plura pmiā qz plima icētiua virtutis: s3 q̃ i
 aliq merito copiosi: hoc etiam in pmo redundantiā.
 Veritatem vob vob diuini: q̃ hēs pfolationē
 vestra. Vob vob q̃ saturati estis: q̃ esuriētis. Vob
 vob q̃ ridētis nūc: qz lugebitis 7 flebitis. Vob cū
 bñ dixerit vob oēs hoies. Sed; bec. n. faciebant
 prophetis patres eorum.
 CIRYL. Predicto q̃ paupias pp oēm cā sit cuiuslibet
 boni: 7 q̃ esurire 7 flere nō vacabit mercede sanctorum
 trāssert sermonē ad opposita: 7 innuit ipsa dānationis
 supplicij fore materia. vñ dī: Veritatem vob vob diuini
 bus qui ha. p. vsq̃. CIRYL. hec. n. dicit vob: temp
 in scripturis dī his qui nō possūt euadere a futuro sup-
 phicio: AMBRO. 7 aut pecuniarijs copiis multa sat-
 lenocinia delictorum: plerqz tam sūt icētiua virtutū. q̃
 virtus subsidia nō redat: 7 cōmēdatio: si collatio pau-
 peris: q̃ diuitis liberalitas: tam nō eos qui bēant diuin-
 as: s3 eis qui vti his nesciāt. snie celestis auctoritate pde-
 nat. Nā vt ille pauper laudabilior ē qui pmpio largit
 fectus: ita criminiosior diues ē qui de eo referre grāz eo
 debuit qd accepit: nec cēsus ad cōez vltm datū sine vlt
 abicōdere. Nō cēsus igit s3 affect in crimie ē. Et q̃ nul-
 la pena grauior sit q̃ successu pñtura pēdēs antio-
 timore seruare: tam qm auaritiē desideria pgerendi qdā
 voluptate pascūt: qui cōsolationē vite pñtis habuerūt
 remunerationē ppetuā pēdiderūt. Possumus tam hic ou-
 uigem itelligere populū iudeoz vel hereticos vel certe
 phariseos: q̃ vbertate verborū 7 quodā abritose facie
 pñmonio delectati: simplicitatē vere fidei supgressi tne
 fauros iustis pēdiderūt. Sequit: Vob vo. q̃ facti. estis:
 qz esuriētis. BED. Diues ille purpuratus saturabat epu-
 las quondā spēdide: sed vltū veb sustinebat esuriēti
 de laqari quē despererat digito guttā aq̃ q̃rebat. BASI.
 Qd aut necessaria sit abstinentia rō palā ē ex eo q̃ ap̃le cā
 inter fructus spiritus enumerant. Subicito. n. corpus
 per nñhil aliud sic obtinet: sic p abstinentiā q̃ sicut quodā
 freno decet psecere iuuentus seruoze. Est igit abstinentia
 interēptio criminis: amotio passionū: vite spiritalis innū-
 obtidens in se illecebrari aculeū. Ne aut coicēdentiā
 at cū inimicis dei: decet accipi quodlibz cū erigit tēp-
 ad ostendendū q̃ mūdis oīa mūda. Procedēdo quidē
 ad necessaria vite: abstinedo aut oīo ab his q̃ faciunt ad
 voluptatē. Attamē nec candē hō: s3 sibi cunctis sancire
 possibile: nec modū nec mēsurā. Est aut cōis incitio non
 expectare repletionē. Replere nāq̃ ventris: ipz q̃ corp
 inutile facit erga ppas opatiōes: sōnolentiā 7 ad noua
 menta dispositū. BED. aliter: Si bñ sūt illi q̃ iusticie lem-
 per esuriūt opa: infelices eētra etimādi sūt: q̃ sibi in de-
 siderijs placētes nullā veri boni famē patiunt. Sequit:
 Vob vo. qui ride. nūc: qz luge. 7 flebitis. BASI. Cū oñs
 ridētes nūc arguat palā ē q̃ nūq̃ erit fideli rōp rīsus: 7 p
 ctue in tāta multitudie eoz qui in pctō moziuntur p qui
 bus oīz lugere. Superflui aut rīsus est imoderantē si-
 gnū 7 effrenis aie motus: s3 vsq̃ ad vult iocunditē ex-
 p̃mere passionē aie nō decet. CHR. Dic aut mibi cur
 p̃citeris 7 defluis q̃ debes asistere: terribili iudicio ex-
 ponere rōnem de oibus sic opatis: BEDA. Quia vo

vie que ducunt ad virtutē. s. abstinētia malī: et opatio boni
hac ponit p istā et p illā significās: et siqdez dixisset: Ut
sitis hoies: diligite bestias: cēt mandatu difficile. si vero
hoies diligere iussit: ad qd nālis monitō ē: quā difficulta
te res cōtinēt: quā leones et lupi seruāt: qd natural co
gnatio amicitia cogit. Ostēdit igit qd chrisi nūc statuit
nāz trāscendēs nām: sed qd dudū iseruit cōsciēcie nre:
docet vt ppria volūtas p lege sit tibi: vt si vis bñ tibi: bñ
facias aliq: si vis vt alius tui misereat: pxiimi misere.

Etsi diligitis eos qui vos diligunt q vobis est
gratia: Nā et pctōres dili gētes se diligūt. Etsi be
nefacitis his q vob bñfaciūt: q vob ē gratia: Siqui
dem et pctōres hoc faciūt. Etsi mutuū dederitis
his a qb spatis recipe: q gratia ē vob: Nā et pec
catores pctōrib fenerant vt recipiāt eq̄lia. Verū
tamē diligite inimicos vestros: benefacite: et mu
tuū date: nihil inde sperātes: et erit merces v̄sa
multa: et eritis filij altissimi: qz ipse benign⁹ ē sup
ingratos et malos. Estote ergo misericordes si
cut et pater vester misericors est.

CHRY. Dixerat dñs diligēdos ēē inimicos: ne autēz
putares hypbolicē ēē dictū: estimās solū ad terrore eis
dictū: adiūt rōnem dicēs: Etsi diligit. il. qui vos dili. que
vo. est grā: plures quidē cāe sūt que dilectiōes cōstituūt.
Dilectio vō spiritualis vniuersas pcellit. nihil. n. terrenū
eā parit: nō vilitas: nō beneficiū: nō natura: nō tempus
sed de celo descēdit. Quid autē miraris si nō idiget bene
ficio vt cōsistat: quādo nec ex casu maloz pueritur: pa
ter quidē passus iniurias: rūpit sedus amoris. coniunx
post iurgia virū relinquit. filius si longeuū videat p̄em
grauatur. at paulus ibat ad lapidātes: benefaciunt: eis
moyses lapidat a indeis: et orat p eis. Veneremur itaqz
spiritales amicitias: qz sunt insolubiles. vnde arguens
volentes pigrescere subdit: Nam et peccatores diligētes
se diligūt. q. v. Quia volo vos his amplius aliquid pos
sidere nō moneo amicos diligere: sed et inimicos. Bene
facientibus etiā benefacere cōmune est oibus. Ostendit
autē se parū pl⁹ petere qd sit moris pctōrum qui benefa
ciunt amicis. vnde sequitur: Etsi benefa. his qui vo. be
nefa. que vo. est gratia: siquidē et peccato. hoc faciunt.

BEDA: Non solum aut dilectionē vel beneficiū pec
catozum quasi instructuofam redarguit: sed et mutuū. vñ
sequitur: Etsi mutuū dederitis his a quibus speratis re
cipere: que gratia est vobis: Nam et peccatores peccato
ribus fenerat. i. mutuāt vt recipiāt eq̄lia. **AMBRO.**
In tres autē partes philosophia sibi videtur diuise ius
ticiam: vñā in deū que pietas vocatur: alterā in paren
tes vel reliquū genus humanū: tertiā in mortuos vt his
exequiaz iura soluantur. at dominus legis oraculū ac
prophetie fastigium supergressus in eos quoqz qui lese
runt: pietatis corripit officiū cū subdit: Verū tamē dili
gite inimicos vestros. **CHRY.** In quo plus tibi qd il
li cōferes. ille. n. diligitur a cōseruo: tu vero efficiēris si
milis deo. est aut maxime virtutis quādo nocere volē
tes beneficijs p̄p̄lectimur. vnde subditur: Et benefacite
sicut. n. fornacē succēsam aqua prolecta extinguit: sic irā
ratio cū lenitate. quod. n. est aqua ignis: hoc est ire humi
litas: et māsuetudo. Et sic nō extinguitur ignis per ignēz
sic nec ira per iram mitigatur. **GREGO.** nisenus: De
bet autē homo vitare dānosam sollicitudinē: ne querat
ab iope diuitiarū augmēta eris et auri metalloz steriliū
exigens fructū. vnde subdit: Et mutuū date nihil inde spe
rantes. Malignā fenozū excogitationē si quis appellet
furtum et homicidiū: non peccabit. nam quid refert suf
fosso pariete quēqz erepta possidere: ac fenozū necessita
te possidere illicita. **BAS.** Talis aut avaritiē modus

tocos merito nuncupatur in greco: a periendo pp malū
fecunditatē. Alia siquidē tractu tēpōis adolescunt et
pariunt et fenul statim cū oritur icipiū pro creare. Alia
que citius pariūt: citius a generatione desinit. Sed nū
mus auarozū cū tēpore propagatur: alia transierit
partū ad p̄p̄rios alinos: ipsa parere cessant. es autēz
auarozū et superuenientia procreat: et p̄cedētia reno
uat. Non autēz igitur mortiferā beluaz. Que nāqz vili
tas que cauetur: hodierna paup̄ries que iterato irruet
augmentata iam meditare vnde restituas. vnde intāz
multiplicabitur census: vt tuā partim releuet egestatem
partim integret capitale: et insuper pariat fenus. Sed aut
Qualiter ergo victū acquirā: labora: serui: tandē mēdi
ca. vñ quodqz tolerabili⁹ est fenozis mutuo. Dicis nūc
Quodnā est illud mutuū cui spēs retributiōis nō beret
Confidera virtutē sermonis: et miraberis pietatē aucto
ris. Cum daturus es paup̄ri diuine charitatis intuitu:
idipsum ad mutuū est et donū: donū quidē ob insperatū
retributiōē: at mutuū ob munificentiā dñi qui vice illi⁹
restituūt. vnde sequitur: Et erit merces v̄sa multa. Non
vis oipotentiē tibi obligari ad restitutionē: an quēqz opu
lentium ciuiū si fideiubeat acceptas: deū autē pro paup̄
ribus fidē iubentes repudias: **CHRY.** Attēde mutuū
naturā mirabilē: alius recipit: et alius obligat se pro de
bitis centuplū i presentī reddēs: in futuro vō vīaz eter
nam. **AMBRO.** Quāta misericordia merces qd filijs
diuine misēricōdie alsciscit. Sequitur. n. Et eritis filij ali
simi. sequere igitur misericordiā: vt merearis grā. lūc
pater benignitas dei: super ingratos pluit: malis fecūda
non negat terra p̄ouentus. Sequitur: qz ipse benign⁹ ē
super ingratos et malos. **BED.** Vel spalia bona largiē
do: vel celestia vōa singulari grātia i spirādo. **CIRYL.**
Magnum est ergo p̄conū pietatis. reddūt. n. bē vīz
nos deo cōfōmes: et quasi quedā signa sublimis natu
re nostris ip̄iunt aiabus. vñ sequitur: Estote ergo mi
sericordes sicut et p̄i v̄s misericors est. **ATHA.** Cū
s. aspicientes beneficia eius bona que facimus nō bonis
sed eius intuitu faciam⁹ quatenus a deo non ab homi
nibus p̄emia consequamur.

Polite iudicare et non iudicabimini. Polite
condemnare et non condēnabimini. P̄mitte
dumittimini. Date et dabitur vob. Pensurā bo
nam et pietatē coagitatā et supeffluentem dabit
in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua
mensi fueritis: remittetur vobis.

AMBRO. Addidit dñs nō temere iudicandū: ne
cū colaus ipse delicti in alterū cogaris ferre iudiciū. vñ
dicit: Noli iudi. **CHRY.** Non iudices p̄cedētes te
i. qui discipul⁹ es magistru: peccator innocentē: quos nō
oz increpare sed monere et charitatie corrigere. nec et
iudicandū est in iectis et qualibuscūqz que nec similitu
dinē hñt pcti: aut qd nō sūt grātia siue phibita. **CIRYL.**
Sedat ergo hec pessimā passiōē nostraz: pietaz cōm
p̄tus principū. q̄uis. n. deccat aliquos se circūspicere et
fm deuz p̄uersari: hoc nō faciūt. sed examinat aut alia
Etsi videat aliquos ifirmari: tanqz p̄p̄iarū passiōem
obliti faciūt hic detractiōis materia. **CHRY.** Nec fa
cile reperies quēqz neqz pat̄familial neqz claustral ex
pertē but⁹ erroris. Eū aut et he diaboliē tētanōis illi
dicim⁹ qui seuerē discunt aliā: nūqz p̄p̄ioz reatus me
rebūt veniā. vñ sequit: Et nō iudicabimini. Sic. n. p̄i et mi
tis rep̄mūt pctōzū tiorē sic seuer⁹ et dñr⁹ adqz et crimi
nibus p̄p̄is. **GREGO.** nisen⁹: Nō igit cū acrimōia p̄cipi
teus i seruos sūmaz: nē filia patiamini: vocat. n. iudicam
aspicere dānationē. vñ sequit: Noli. p̄dē. et nō p̄dē. Non
eniz iudiciū cū veniā phibz. **BED.** Breui aut finis ci
cta que de cōuersando cū inimicis mādauat: cōp̄dē
dēdo

dedit et dedit dicens. Dedit. et dedit. vo. da. et da. vobis. **U**bi dimittere nos iustitias et dare beneficia iubet: ut et nobis pccata dimitteret et vita daret eterna. **CIRY.** q. autē ampliori manu recōpensationē accipiemus a deo q. largi sue donat diligētib. cū oīdū subdes: **M**ēsurā bonaz et cōfētā et coagatā: et supēfluēz dābunt i sinū vestruz. **THEO.** q. d. Sicut si farina sine pccitate mēsurare velles cōfētēs eā coagitatēs: et supēfluēz abūde sic oīs mēsurā magnā: et supēfluēz dabit i sinū vestrū. **AV.** de cō. cūā. Dicit autē: Dabūt. q. p illoz merita q. bus vlt calicē aque frigidē i noīe discipuli dederūt: mercedē celest. recipere merēbūt. Sequit. Eadē quip. mē. qua mē. sue. re. vobis. **BASI.** Quia enī mēsurā vnusquisq. vestrum mēsurat i bene opando aut peccando: eadē vel pnia vel penas feret. **THEO.** Interrogabit autē fortissimē ali quis subtilius: Si enī supēfluēz reddūt: quō eadē mēsurā: Ad qd dicitur q. nō dicit. In tanta mēsurā re: meriet vobis: et eadē. Qui enī bñ fecit bene fiet ei: qd ē meret i eadē mēsurā. Sed supēfluēz mēsurā dicit: q. milles benefiet ei: et i iudicādo. Qui enī iudicat: et de: inde iudicat: accipit eandē mēsurā. fm vō q. ad plus diuidēbat: quā si bñ iudicauit: fm hoc supēfluēz ē mēsurā. **CIRY.** hoc autē soluit apls dicens: Qui pec seminat: hoc est modice et manu tenaci: pcc. et metet hoc est nō copiose. et qui seminat i benedictionibus i benedictionibus metet: hoc est copiose. Si quis autē non habet i nō faciet: nō deliquit i eo enī q. habet acceptat non i eo quo caret.

Dicebat autē illis et similitud. nē: Nunqd pōt cecus cecū ducere? Nōne ambo i foueā cadunt. **N**ō est discipulus supra magistrū: pfectus autēz oīs erit: si sit sicut magister ei. Quid āt vidēs festu cū i oculo fratris tui: trabem autē que i oculo tuo est nō pñderas: Aut quō potes dicere frī tuo frater sine ciciā festucā de oculo tuo: ipse i oculo tuo trabem non vidēs: **H**ypochritā eice pri mum trabem de oculo tuo: et tunc perspicies vt educas festucā de oculo fratris tui.

CIRY. VL. Addidit oīs pdictis pabolā valde necessa riā. vnde dicit: Dicit. au. il. et sumi. Erāt enī eius discipuli fu tū mūdī doctores: vnde docebat eos scire viā cōuer sationis honeste quasi illustratā mentes hñes diuino ful gore ne cecū cecos ducerent. et iō subdit: Nūquid pō. te. ce. dūce. nōne am. i. fo. cadunt. Esti cōtingat aliquos hoc argere: vt equalem vītū docentium vītū possideant sistant i mēsurā docētium et illoz sequant vestigia. vñ sciat: Nō ē oīs. supra mā. pcc. au. om. erit. s. discipulus si sit sicut magister ei. Unde et paulus dicit: Imitatores mei estote sicut et ego christi: christo ergo nō iudicāte cur tu iudicas: neq. enī venit iudicare mūdū: sed misereri.

THEO. Uel aliter: Si tu aliu iudicas: et ipse i cisdē pec cas: non ne assimilaris ceco cecum ducēt: quomō enim ille a te ducetur ad bonū: cū et tu pecces. Non est enim discipulus supra magistrū: Si igit. tu peccas q. te mēgrz: et doctore putas: vbi erit q. a te disciplinas et ducit: Perfe ctus enī erit discipulus: si sit sicut mēgr. eius. **BEDA.** Uel sensus huius sententiē pendet ex superioribus: vbi dāda elemosyna et iniuria dimitte dā pēpi. Si te inq. tra ptra violētū et cōtra petentē auaricia cecauerit: nun quid tu mēre vitiata vitiū eius curare poteris. Sic etiā magister christus qui quasi deus potuit suas vlticē in iurias: maluit psecutores patiēdo reddere mitiores: ean dē necesse est q. discipuli qui puri homines sunt regulā pfectionis sequantur. **AVGV.** De. q. cūā. Uel qd dicit Nūquid pōt cecus cecū ducere. iō subiungit: vt nō spe raret a leuitis se accepturos mēsurā illā de qua dixit

Dabūt i sinū vestrū. qm decimas dabāt eis quos ce cos dixit: q. euāgeliū nō teneret vltillā remunerationēz p discipulos oīi potius plebs inciperet iam sperare quos imitatores suos volens ostēdere addidit: Nō est discipulus supra magistrū. **THEO.** Inducit autē oīs et alia parabolā de eodē subdes: Quid autē vidēs festu cā. i. modicū criminis i oculo fratris tui: Trabē autē que i oculo tuo ē et c. i. peccatū tuū maximū nō consideras. **BEDA.** hoc autē ad supiorē sensum respicit: vbi cecū a ceco dūc. i. peccantē a peccatore castigari nō posse pñer monuit vñ oī: Aut quō potes dicere fratri tuo: frater si ne egiā festucā de oculo tuo: ipse i oculo tuo trabē nō vidēs. **CIRY.** q. d. Qui grauibz obnoxius ē peccatis que trabē vocat: qualr. dānat eū qui pauci vel q. q. nil mali cōmisi: hoc enī festuca significat. **THEO.** Lō uenit autē hoc oībz et maxime docto ribz qui sub dūro rū cū minū peccata puniāt: pñia impunita reliquit propter hoc eos oīs hypochritas vocat: qui ex hoc alioz peccata iudicat vt iusti videātur. vñ sequit: Hypo chritā eice pri mū n. de oculo tuo: et tūc perspi. vt edu. festa. de oculo fratris tui. **CIRY.** Uidelicet teipm pri mū i idam oīdas a magnis pccis: pñter pñles. pñio modica pñuēt. **BASI.** Uidet enī reuera cogitatio sui ipsius grauisimū oīum neq. enī solus oculus exterior: et vidēs super se vñ i nō vñ: et ipse noster intellectus cum alienū velocius coniecit at peccatū: lenius est erga pñio ram pñceptionem defectum.

Ubi ē enī arbor bona que facit fructus malos: neq. arbor mala faciēs fructū bonū: Unaqueq. n. arbor de fructu suo cognoscit. Neq. n. de spī nis colligitur sic: neq. de rubo vindemiāt vnam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui pferit bonū: et malus homo de malo thesauro pferit malū. Ex abundantia enī cordis os loquit.

BEDA. Contra hypochritā que ceperat oīs exeq. dicens. **U**bi enī arbor bona fructu. ma. ne. ar. ma. fa. fructu. bonū. q. d. Si verā et nō fictā vis hñe iusticiā: q. vñ oīas enī facto pñfā: q. rñ se bonū fingat hypochritā: nō ē bonus q. fa. ut opa mala: rñ respēdat iustitiae: nō ideo malus ē qui facit opera bona. **TYTVS.** hoc autē audiēs nō sumas inde tibi fauore inerte nāt: enī arbor mouet: tu vō libero arbitrio fungis. et oīs arbor sterilis ad ali quid ordinata ē: tu vō fact. es ad opera vītū. **THEO.** abbas: Non ergo penitentiā sed pñaciam mali. exclus dit: cū enī mala sit non potest fructus bonos pducere: i vītū vō pñsa fructificat. Qd autē ē arboribus natura hoc ē nobis affectio. et si ergo arbor mala nō pōt fructū bonū pducere: poterit n. **CHRY.** Quāuis autē fructus causet ex arborē: facit nō noticiāz arboris eo q. arboris pñfictio per fructū apparet. vnde sequit. Unaqueq. enī arbor de fructu suo cognoscit. **CIRY.** Sed et vñ mozt vñusquisq. erit significatiua: neq. enī extrinsecā oīas mētis et ficius humilitatibus: vere felicitatis apprehen dit decor: sed et ex his que aliquis opaficiū rei exēpluz ponēs subdit. Neq. enī de spīnis colligitur ficus. **AM.** In spīnis istius mudi ficus illa reperiri non pōt: que fer cundis fructibus melior ē: bone spes ei resurrectionis apta. Uel q. vt legisti: ficus dederūt grossos suos: q. i. maturus et caducus et inutilis i synagoga fruct. an pñ cessit. vel q. immatura nra vñ ē i corpore: matura i re surrectione: et ideo. pñul a nobis debemus seculares so licitudines abdicare q. mōrdēt aīum: mēteq. adurūt: vt māturos fructus culture diligēs possim adipisci. hoc ergo ad mūdū et resurrectionē: alterū ad aīum et corp. refert cū subdit. Neq. de rubo vindemiāt vñā. vñ q. ne mo peccatis fructū acquirat aīe sue: que sicut vñā pñori ma terris corrumpit i superioribus maturatur vel q.

nemo potest donationem carnis euadere: nisi quem christus redemerit qui sicut uia pendit in ligno. **BED.** Uel spinas et rubi seculi curas et punctiones puto te victor fuisse uo et uia dulcedine noue conuersationis et seruoze dilectionis. non autem de spinis ficus: neque uia d rubo colligitur: quia mens adhuc veteris hominis consuetudine oppressa similitudo potest: sed fructus noui hominis ferre non potest. Sed sciendum quod sicut ferax palmet septi inuolutus recubuit: portans fructum spinam non suum visibus seruat humanis: sic dicta uel acta malorum si quando possunt bonis non hoc ipsi faciunt mali: sed fit de illis dei consilio. **CIRY.** Postquam autem ostendit quod ex operibus potest discerni homo bonus et malus: sicut ex fructibus arborum: nunc idem ostendit per alios signa uicis boni et mali. **BEDA.** Idem est thesaurus cordis quod radix: est arboris. Qui ergo in corde thesaurum patitur perfectus habet amoris: optimos fructus effundens diligit inimicum: et cetera facit que supra edocuit. at qui thesaurum nequam corde seruat: piraria facit. **BASI.** Uerbi etiam conditio coram quo processit manifestat: euidenter ostendens dispositionem cordis nostrorum. unde sequitur. Ex abundantia enim cordis os loquitur. **CHRY.** Naturalis enim consequentia est ut cum intus abundet nequitia: effluat oretenus uerba nequam. unde cum audieris hominem inhonestum perferre: non tantum in eo putet latere malicia: quanta uerbis exprimit: sed electa fonte riuo esse uerioris. **BED.** Per os etiam locutione omnis uiuueris: quod dicto uel facto uel cogitatu de corde profertur: insinuat: moris enim est scripturarum uerba per rebus ponere. **Quid autem uocatis me dicit dominus: et non facitis que dico: Omnis qui uenit ad me: et audit sermones meos et facit eos: ostendat uobis cui similis sit. Si milis est homini edificanti domum qui fodit in altum: et posuit fundamentum supra petram. Inundatione autem facta illiusum est flumen domui illi: et non potuit eam mouere. Fundata enim erat supra petram. Qui autem audit et non facit similis est homini edificanti domum suam supra terram sine fundamento: in qua illiusus est flumen et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.**

BED. Ne aliquis sibi frustra blandiret ex eo quod dicitur: Ex abundantia cordis os loquitur. quasi uerba sola et nomina opera ueri christiani gerant: prout dominus adiungit. Quid autem uocatis me dicit dominus: et non facit que dico: quod. quid solia recte professionis uos germinare lectactio: qui nullo operis boni fructus ostenditis. **CIRYL.** Conuenit autem soli summe omnis nature dominatorem et nomen et res. **ATHA.** Non ergo hoc uerbum hominis sed dei ostendit: prout omni tempore a patre dominus enim est qui natus est a solo domino: non timeas autem dualitatem: non enim sine natura separant. **CIRY.** Que autem sit utilitas in mandatorum obseruatione: quod dantur accidere possit ex inobedientia ostendit subdens: Omnis qui uenit ad me: et audit sermones meos: et facit eos: ostendat uobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domum: qui fodit in altum: et posuit fundamentum supra petram. **BE.** Petra autem christus qui fodit in altum: qui preceptis humilitatis terrena omnia de cordibus fidelium eruit: ne propter modum temporale seruatur deo. **BA.** Ponere autem fundamentum supra petram hoc est in uerbo dei christi: ut immobilis pserueret in aduersis siue humanis siue diuinis accideret. **BED.** Uel fundamentum domus ipsa est intentio bone conuersationis: quod perfectus uerbi auditor in adimplendis christi mandatis firmiter inserit. **AMB.** Uel oium fundamentum docet esse uirtutum: obdicta celestium preceptorum: per quam domus hec non frustra non in perfluo uoluptatum: non neque spiritualis incursum non in breui mundano: non hereticorum possit nebulosis dispositionibus promoueri. unde sequitur. Inunda. au. fa. illi. et flu. do.

il. et non potest eam mouere. **BE.** Inundatio tribus modis fit: uel inundo spiritum: uel inundo hominem: uel ipsa mens aut carnis iniquitatem: quod per ipsos uerbum hominis fit: dicitur inclinatum: quod uo inuictissime illi petre adherentibus labefactari nequeunt. **CHR.** Ostendit etiam nobis dominus quod nulla parit fides utilitatem: si sed sit uerfatio. unde sequitur. Qui autem audit et non facit similis est homini edificanti domum. **BE.** Domus diaboli mundus qui in maligno positus est: que super terram edificatur: quod obsequentes sibi de celis ad terrena detrahunt: sine fundamento edificatur: quia omne peccatum fundamentum non habet: quod non ex propria natura subsistit: malum quippe sine substantia est: quod in quocumque sit in boni non ualeat. Quia uero a fundo dei fundamentum possumus etiam fundamentum per fundo positum non inconuenienter accipere: sicut quod in puteo mergit putei fundo retinet: sic autem corruens: quasi in quodam fundi loco posuit: si se aliqua peccati mensura premet. Sed cum peccato in quo labitur non potest tentari: unde quod ad deteriora dicitur: quasi in puteo in quo cecidit: fundum non inuenit quo figat. Ingrete autem qualibet tetatone: et uere mali et fide boni peiores sunt: donec ad extremum peruenit labant in penam. unde sequitur. In qua illi est fluuius. et contriti. cecidit et facta est ruina domus illius magna. Potest etiam per imperium fluminis extremi iudicij uisum men intelligi: quando utraqz domo presumata: ibi impetum supplicij eterni: iusti autem in uita eternam. **CIRY.** Uel super terram sine fundamento edificatur: qui super arenam dubietatis que sine opione est ponit fundamentum spiritualis fabricae: quod pauca stille tetationis dissipant. **AVG.** De eo. eus. Dicit autem sermonem dominus. plerumque sic exorsus est lucas sicut et matheus. uterque enim dixit. Beati pauperes. deinde multa que sequuntur in utriusque narratione similia sunt et ad extremum sermonis ipsa conclusio. per ipsam eadem repetitio. hominem qui edificat supra petram et super arenam. posset etiam facili me credi eundem lucas dominum interposuisse sermonem: aliquos tamen permisisse sentias quas matheus posuit. Item alia posuisse quas matheus non dixit: nisi moueret quod matheus in mote dicit habuisse sermonem a domino sedet: lucas autem loco capestri a domino stare: non tamen istos duos sermones longa temporis distantia separari improbabilius creditur: quod etiam per se nota quedam similia uel eadem ambo narrarunt: quod illud possit occurrere in aliqua excellentiori premotione: primo cum solis discipulis fuisse dominum: quando ex eis illos. regem elegit: de cuius eis descendisse de mote. id est ipsa motus celum dicitur capestrum locum. id est aliqua equitate que latere motus erat: et multas turbas capere poterat: atque ibi stetit donec ad eum turbe congregarentur: ac postea cum sedisset accessisse peripinquis discipulos suos atque illi ceterisqz turbis primum uerbum habuisse sermonem. **CAN.**

Quam autem implest omnia uerba sua in aures plebis: ita uenit capharnaum. **CHR.** turionis autem cuiusdam sumus male habebat erat moriturus quod illi erat periculosum. Et cum audisset id iesus: misit ad eum seniores iudeorum rogans eum ut ueniret et saluaret seruum eius. At illi cum uenissent ad iesum rogabant eum sollicite dicentes ei: quod dignum est ut hoc illi preces. Diligit enim gentem nostram: et synagoga ipse edificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum ita non longe esset a domo: misit ad eum centurio amicus dicens. Domine noli vexari. Non enim sum dignus ut sub tectum meum itres: propter quod et meipsum non sum dignus arbitratus ut uenire ad te: sed dic uerbo et sanabit puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus hominis sub me militis: et dico huic uade et uadit: et alio uenit et uenit: et seruo meo fac hoc et facit. Quo audito iesus miratus est et puer suus sequent